

Jsoucno „jest“ - co to znamená?

O jsoucnu mluvíme jako o „jsoucím“, tj. jako o tom, že „jest“ (nejen tedy „co jest“). Už Aristotelés věděl, že to znamená několik různých myšlenek či významů (Met K 3, 1060 : „O jsoucnu se však mluví v mnoha významech“, 0176, Kříž, str. 273); o různých významech slova „jest“ bylo mnoho uvažováno a bylo i mnohé napsáno. Některé významy můžeme předem vynechat či vyškrtnout ze seznamu důležitých, neboť jde jen o jisté jazykové zvyklosti. Různí autoři se pokoušejí blíže objasnit slovo „jsoucí“ vědomě jen pomocně, neboť panuje obecné přesvědčení, že přesná definice není možná; tak si počínají i autoři filosofických slovníků: „první a vše prostupující obecný znak skutečnosti“ (7233, s 203), atd. Nakonec se však musíme rozhodnout sami a musíme se také pokusit filosofický význam tohoto „jest“ upevnit a důsledně držet. Jak to vidím, mám vlastně jen dvojí možnost (v rámci dosavadní své osobní „tradice“): buď budu připisovat jsoucnost jen tomu, co se „vskutku“ či „opravdu“ děje, tedy události (událostem), které mají jak svou vnější tvářnost či podobu, s jakou se „ukazují“ či „jeví“ uprostřed světa skutečností (majících vždy také předmětnou stránku), anebo bude o „jsoucnosti“ mluvit i myslet ve světě ryzích nepředmětností. Protože by to bylo jednak krajně nezvyklé a zejména protože nemáme zatím potřebné myšlenkové prostředky, bude lépe zůstat u první možnosti a v případě ryzích nepředmětností (a všeho co s tím ve světě ryzích nepředmětností souvisí) budeme mluvit jen o nepředmětných skutečnostech. Pak ovšem budeme muset také připustit, že skutečná mohou být i nejsoucna (resp. to, co není, co není jsoucí). Rádl např. navrhoval (a sám uskutečňoval) rozlišení mezi jsoucností a platností, tj. mezi tím, co „jest“, a tím, co „platí“ (tedy za je závazné, co „má být“).

(Písek, 141019-2.)